

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 1 kwietnia 1985 r.

w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent.

Na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 1—3 i 5 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 oraz z 1984 r. Nr 52, poz. 268 i 270) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Podstawę wymiaru emerytur i rent, zwaną dalej „podstawą wymiaru”, ustala się od wynagrodzenia z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, z uwzględnieniem wypłaconych zamiast tego wynagrodzenia świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

§ 2. 1. Podstawę wymiaru stanowi, z zastrzeżeniem § 3, przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone pracownikowi za okres ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia albo kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 12 lat zatrudnienia.

2. Okres ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia pracownika liczy się wstecz od miesiąca, w którym ustało ostatnie zatrudnienie, a jeżeli zatrudnienie trwa nadal — od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę.

3. Okres kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia obejmuje następujące po sobie miesiące zatrudnienia w dowolnie wybranym przez zainteresowanego okresie z ostatnich 12 lat zatrudnienia.

§ 3. Za podstawę wymiaru emerytur i rent ustalanych od wynagrodzenia, które stosownie do przepisów o składkach na ubezpieczenie społeczne jest określone w wysokości zryczałtowanej z możliwością podwyższenia, przyjmuje się:

- 1) kwotę ryczałtu obowiązującą w ostatnim miesiącu zatrudnienia,
- 2) przeciętne miesięczne wynagrodzenie z okresu ostatnich 36 miesięcy zatrudnienia, nie niższe jednak od kwoty ryczałtu określonej w pkt 1, jeżeli do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne przyjęto wynagrodzenie inne niż ta kwota.

Rozdział 2

Składniki wynagrodzenia.

§ 4. 1. W podstawie wymiaru dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy uwzględnia się wszystkie składniki wynagrodzenia w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy będące wynagrodzeniem w rozumieniu przepisów w sprawie klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej, z wyjątkiem:

- 1) wynagrodzeń osobowych wypłacanych jako należności jednorazowe:
 - a) gratyfikacji (nagród jubileuszowych),
 - b) odpraw przysługujących w związku z przejściem na emeryturę lub rentę inwalidzką,

- c) ekwiwalentów za nie wykorzystany urlop wypoczynkowy, ekwiwalentów za nie wykorzystane dni wolne od pracy,
 - d) odszkodowań przysługujących pracownikowi w razie niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy przez zakład pracy,
 - e) dodatkowych świadczeń pieniężnych bądź wartości świadczeń w naturze nie mających charakteru deputatu, przyznawanych na podstawie przepisów szczególnych (kart branzowych), np. ekwiwalentu pieniężnego z tytułu zwrotu kosztów przejazdów urlopowych, świadczeń na pomoce naukowe dla dzieci, świadczeń przyznawanych z okazji uroczystych dni, jak tradycyjne „barbórkowe”, korzyści materialnych zapewnionych pracownikom w układach zbiorowych pracy lub w umowach indywidualnych, a polegających na uprawnieniu do zakupu po cenach niższych niż detaliczne niektórych artykułów lub przedmiotów, korzystania z bezpłatnych lub częściowo odpłatnych przejazdów środkami lokomocji, z biletów teatralnych, kinowych itp.,
 - f) nagród okolicznościowych wypłacanych w związku z uroczystym dniem lub też należących do sfery praw honorowych,
 - g) nagród za wyniki w procesie inwestycyjnym,
 - h) nagród za współzawodnictwo pracy,
 - i) nagród za wyniki w handlu zagranicznym,
 - j) nagród rzeczowych,
- 2) nagród z zakładowego funduszu nagród, od których nie opłacono składek na ubezpieczenie społeczne,
- 3) wypłat z zysku do podziału w przedsiębiorstwach państwowych i nadwyżki bilansowej w spółdzielniach, od których nie opłacono składek na ubezpieczenie społeczne.

2. Do obliczenia podstawy wymiaru przyjmuje się, również honoraria w rozumieniu przepisów w sprawie klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej, wypłacane:

- 1) dziennikarzom za pracę dziennikarską przez macierzystą redakcję, z tym że w Komitecie do Spraw Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” przez redakcję macierzystą rozumie się w Warszawie Zespół Polskiego Radia albo Zespół Telewizji Polskiej, a w terenie — rozgłośnię regionalną albo ośrodek telewizyjny (z uwzględnieniem programu ogólnopolskiego),
- 2) pracownikom własnym za prace związane z przygotowaniem, realizacją i organizacją programu radiowego i telewizyjnego w Komitecie do Spraw Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja”, w ośrodku telewizyjnym albo rozgłośni regionalnej oraz wynagrodzenia za pracę dla terytorialnie właściwego ośrodka telewizyjnego i programu ogólnopolskiego,
- 3) pracownikom za realizację i opracowanie filmów w jednostkach do tego uprawnionych.

w wysokości nie przekraczającej trzykrotnej średniej płacy w gospodarce uspołecznionej, bez uwzględnienia przemysłu wydobywczego, ustalonej na podstawie danych statystycznych za rok poprzedzający zgłoszenie wniosku o świadczenie i ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w uzgodnieniu z Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego.

3. Rekompensatę wypłaconą pracownikowi przed przejściem na emeryturę lub rentę obok wynagrodzenia lub zasiłków z ubezpieczenia społecznego dolicza się do wynagrodzeń z miesięcy, z których wynagrodzenia zostały przyjęte do ustalenia podstawy wymiaru, z wyjątkiem miesięcy, w których wynagrodzenie obejmuje włączoną rekompensatę.

§ 5. 1. Wynagrodzenie obejmujące wartość świadczeń w naturze określa się w wysokości ekwiwalentu pieniężnego ustalonego we właściwych przepisach branzowych lub normach budżetowych, w razie ich braku — na podstawie cen detalicznych artykułów obejmujących świadczenia w naturze, a jeżeli świadczenia w naturze stanowią produkty rolne — według cen kontraktacyjnych ich skupu z okresów, z których wynagrodzenie przyjmuje się do podstawy wymiaru.

2. Roczną wartość użytkowania działki przez nauczycieli określa się w wysokości równowartości 2 q żyta według cen obowiązujących w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do podstawy wymiaru, za 1 hektar użytkowanej działki.

3. Wynagrodzenie obejmujące wartość świadczeń w naturze (ust. 1) uwzględnia się:

- 1) w pełnej wysokości, jeżeli pracownik pobrał je całkowicie w naturze nieodpłatnie,
- 2) w wysokości odpowiadającej części świadczenia w naturze pobranej nieodpłatnie.

4. Przy ustalaniu podstawy wymiaru nie uwzględnia się tej części wynagrodzenia w naturze lub jego ekwiwalentu, do których emeryt (rencista) zachowuje nadal prawo po uzyskaniu emerytury lub renty.

§ 6. Składniki wynagrodzenia pobierane w odstępach czasu dłuższych niż miesiąc oblicza się w stosunku miesięcznym i dolicza do wynagrodzenia z tych miesięcy zatrudnienia, za które wynagrodzenie to przysługuje.

§ 7. 1. Do obliczenia podstawy wymiaru emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w nie uspołecznionych zakładach pracy lub przez osoby fizyczne przyjmuje się składniki wynagrodzenia, od których zostały ustalone składki na ubezpieczenie społeczne.

2. Przepis ust. 1 stosuje się także do obywateli polskich zatrudnionych w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, obcych misjach, misjach specjalnych lub międzynarodowych instytucjach działających w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Rozdział 3

Szczegółowe zasady obliczania podstawy wymiaru.

§ 8. W razie inwalidztwa lub śmierci pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego (nauki zawodu) przy ustalaniu podstawy wymiaru przyjmuje się:

- 1) z tytułu zatrudnienia w uspołecznionym zakładzie pracy — kwotę odpowiadającą najniższemu miesięcznemu wynagrodzeniu, jakie przysługuje w tym zakładzie pracy pracownikom wykonującym pracę w tym samym zawodzie bezpośrednio po ukończeniu przygotowania zawodowego (nauki zawodu),
- 2) z tytułu zatrudnienia w nie uspołecznionym zakładzie pracy — kwotę odpowiadającą najniższej podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w danym zakładzie pracy, ustalonej pracownikom bezpośrednio po ukończeniu przygotowania zawodowego (nauki zawodu).

§ 9. 1. Do podstawy wymiaru nie przyjmuje się wynagrodzenia z miesięcy, w których pracownik przez okres dłuższy niż 5 dni w miesiącu nie wykonywał zatrudnienia wskutek podjęcia lub zaprzestania pracy, a przyjmuje się wynagrodzenie z kolejnych miesięcy poprzednich.

2. Wynagrodzenie z miesięcy podlegających wyłączeniu w myśl ust. 1 przyjmuje się jednak do obliczenia podstawy wymiaru na wniosek zainteresowanego, jeżeli jest to dla niego korzystniejsze.

3. W razie pobierania przez pracownika wynagrodzenia zmniejszonego w związku z odbywaniem czynnej służby wojskowej lub ze spełnianiem zastępczo obowiązku tej służby, do obliczenia podstawy wymiaru przyjmuje się wynagrodzenie w pełnej wysokości.

4. W razie zmniejszenia pracownikowi wynagrodzenia w związku z pobytem w areszcie tymczasowym, do obliczenia podstawy wymiaru przyjmuje się wynagrodzenie w pełnej wysokości.

§ 10. 1. Jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru, pracownik pobierał zasiłek chorobowy, podstawę wymiaru ustala się na zasadach określonych w ust. 2 i 3.

2. Jeżeli pracownik pobierał zasiłek chorobowy przez część miesiąca, podstawę wymiaru stanowi wynagrodzenie, które otrzymałby, gdyby pracował pełny miesiąc kalendarzowy, a mianowicie:

- 1) wynagrodzenie określone w umowie o pracę lub w innym akcie będącym podstawą nawiązania stosunku pracy, jeżeli wynagrodzenie to ustalone było w stałej miesięcznej wysokości, albo
- 2) wynagrodzenie obliczone przez podzielenie wynagrodzenia osiągniętego w tym miesiącu przez liczbę dni przepracowanych i pomnożone przez liczbę dni, które pracownik był obowiązany w tym miesiącu przepracować.

3. Jeżeli pracownik pobierał zasiłek chorobowy przez pełny miesiąc kalendarzowy, do podstawy wymiaru przyjmuje się — na jego wniosek — kwotę miesięcznego zasiłku chorobowego za ten miesiąc lub wynagrodzenie z kolejnego miesiąca poprzedniego.

4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się odpowiednio w razie pobierania zasiłku macierzyńskiego, opiekuńczego i świadczenia rehabilitacyjnego.

5. W razie pobierania przez pracownika zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego w okresie, z którego wynagrodzenie przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, wynagrodzenie wypłacone za te miesiące uzupełnia się o kwotę tych świadczeń.

§ 11. 1. Jeżeli pracownik był zatrudniony przez okres krótszy niż 12 miesięcy, nie mniej jednak niż przez miesiąc, podstawę wymiaru stanowi wynagrodzenie uzyskane w miesiącach faktycznie przepracowanych, podzielone przez liczbę tych miesięcy.

2. Jeżeli pracownik był zatrudniony przez okres krótszy niż miesiąc, stosuje się odpowiednio przepis § 10 ust. 2.

§ 12. Podstawę wymiaru renty rodzinnej stanowi:

- 1) w razie śmierci pracownika, który nie miał ustalonego prawa do emerytury lub renty inwalidzkiej — przeciętne miesięczne wynagrodzenie zmarłego pracownika obliczone według przepisów § 1—11,
- 2) w razie śmierci emeryta (rencisty), który nie był zatrudniony po przyznaniu emerytury lub renty inwa-

lidzkiej — podstawa wymiaru tej emerytury lub renty,

- 3) w razie śmierci emeryta (rencisty) zatrudnionego po przyznaniu emerytury lub renty inwalidzkiej — podstawa wymiaru tej emerytury lub renty albo przeciętne miesięczne wynagrodzenie emeryta (rencisty) ustalone według zasad określonych w pkt 1, jeżeli jest to korzystniejsze.

§ 13. 1. Jeżeli wskutek likwidacji zakładu pracy albo zniszczenia lub zaginięcia dokumentów płacowych znajdujących się w zakładzie pracy, jak kart wynagrodzeń lub list płac, potwierdzonego przez jednostkę nadrzędną nad zakładem pracy, w którym pracownik był zatrudniony, nie jest możliwe przedstawienie zaświadczenia o wysokości wynagrodzenia pracownika z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia, przy ustalaniu podstawy wymiaru uwzględnia się wynagrodzenie przypadające za te miesiące, na które istnieją inne jakiegokolwiek dokumenty stwierdzające wysokość wynagrodzenia. Jeżeli brak jest takich dowodów, organ rentowy ustala podstawę wymiaru według danych stwierdzonych przez jednostkę nadrzędną nad zakładem pracy, wynikających z przepisów płacowych, przy uwzględnieniu kwalifikacji pracownika oraz zajmowanego stanowiska lub rodzaju wykonywanej pracy.

2. W braku dowodów stwierdzających wysokość wynagrodzenia z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia w nie uspołecznionym zakładzie pracy, do obliczenia świadczenia za miesiące, na które brak dowodów, przyjmuje się najniższą miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, jaka byłaby ustalona dla danego pracownika w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru.

3. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie wysokości wynagrodzenia w sposób określony w ust. 1, za podstawę wymiaru emerytury lub renty należy przyjąć najniższe wynagrodzenie obowiązujące w jednostkach gospodarki uspołecznionej w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie świadczenia.

§ 14. 1. Przy ustalaniu podstawy wymiaru dla osób, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 oraz z 1984 r. Nr 52, poz. 268 i 270), uwzględnia się odpowiednio składniki uposażenia i inne należności przyjmowane do podstawy wymiaru według przepisów odrębnych, dotyczących zaopatrzenia emerytalnego tych osób.

2. Dla osób, o których mowa w ust. 1, pobierających w zamian uposażenia wynagrodzenie według zasad i stawek przewidzianych dla pracowników, do podstawy wymiaru przyjmuje się to wynagrodzenie.

Rozdział 4

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 15. 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytur i rent, o których przyznanie zgłoszono wnioski począwszy od dnia 1 lipca 1985 r.

2. Podstawa wymiaru emerytur i rent przyznanych od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia wejścia w życie rozporządzenia, ustalona bez uwzględnienia zasad dotyczących honorariów (§ 4 ust. 2) oraz zasiłków z ubezpieczenia społecznego (§ 10), ulega ponownemu ustaleniu — na wniosek zainteresowanego — z uwzględnieniem tych zasad.

3. Wypłata świadczeń ustalonych w myśl ust. 2 następuje za okres 3 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie podstawy wymiaru świadczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

§ 16. Traci moc rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 19 sierpnia 1968 r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty,

zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. Nr 35, poz. 246, z 1972 r. Nr 27, poz. 196 i z 1976 r. Nr 40, poz. 239).

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1985 r.

Prezes Rady Ministrów: w z. Z. Messner